

Наго Махиугов

НӱЩӑТА ЧӑМА
У
ДӂЛЕ
КӑВЕ

Наго Махмудов

НҶОМАТА
ЧҶОМА
У
ДҶАЛЕ
КҶОВЕ

„Дуи“ Ҷумҳурияи Ҷамоҳири
Тоҷикистон 1970

7-6-3 ՆԱԴՈ ՄԱԽՄՈՒԴՈՎ НАДО МАХМУДОВ

ԳԵՏԵՐԻ ՎԵՃԸ СПОР РЕК

և и

ԿԱՔԱՎԻ ՍԻՐՏԸ СЕРДЦЕ КУРОПАТКИ

(ըրդերէն լեզվով) (на курдском языке)

Издательство „Луїс“

Ереван, 1970 г.

КӖЩӖТА ЧӖМА

(легенда урьса)

Шэв бу. Ёива йӑкшэви ль говӑка эзмане сайи неса дьшульки. Шӑмданед нава чем у қӑрӑхайӑ ренишандар щарна ведьсийан, щарна ведькӑтън, ре нишани гӑмийа дьдан, тӑе быгота ванара чӑве хвӑ дьқӑрпиньн. Сӑрра шӑве щарна жь борина гӑмиед, кӑ дӑрбаз дьбун, у жь чӑлпина аве дьнатӑ тӑрьбандьне. Ӕм незики адӑбажаре Свитажска нькиати дьбун. Ӕз бь бӑдӑ-

wia weйэ рoже нэйр-вѣжмэкар мабум, йа кo шэве дѣа дэлал бу. Шэмдане электрикиейэ рэнг-зивин сэр руйе ава зэлал дьбьрьѣин. Аве һеса кэнаре weйэ нэйати тимар дькьр. Wэхтэке эw адэ кэнарра гредай бу, ле гава бэра Куйбише-ве чекьрн, эw жь кэнаре де һатэ бьрине. Аһа нһа шэһэр бэр мьнэ у бь ронайа электрикие у шэвед спива шэwq вэдайэ, бэнгэе wi дѣа кав у кoбарбуйэ.

Бона мьн шэвед ийунейэ спи нэwаскар бун.

Әw рожед бе тэв бун. Рoаваеда һоризоне зэр дькьр, ле һив дѣа гэш дьбьрьѣи, нэ кo мина һэршар. Мьн wa бь нэwас we дидэме дьньһери, фькра эз бьрмэ wэлате мьн, мьн пир-ка хwэйэ Гoле бир ани. Һэвингэһа чиаед мэйэ Әрманистанейэ бэдэwда, бьн коне ль зоме эwe нэбиед хwэ бэрэв дькьр у эвара чирок дьготьн. Жь нэмуйа зэфтьр мэ дьхwэст дэрһэѣа тэведа сәһ кьра. «Зароке эзиз, нһа шэм мэ тэрийэ, чьмки ро чуйэ дьнйакэ дьне, wэки wьра жи зара гэрмкэ у шакэ. Нһа шэм wan рожэ, пэз һатйэ берһа нивро, кэвани һэла дэw дькьлен, кэчьк чунэ пьншаре. Дэ һун бьнһерьн, рое we-дэре шoхoле хwэе хьлазкэ у вэгэрэ шэм мэ». Wэхта мэзын бум, чумэ мэктэбе, жь дэрсдаре хwэ дэрһэѣа дьниаеда, фьтла weда, дэрһэѣа тэве у һиведа пе нэсиам, эз мэтәл дьмам, wэки эwe кoлфэта кoрдэ пирэ нэхwэнди жь кидэре дэр-һэѣа пешдаһатьна шэве у рожеда заньбу, растэ, wa садэ, ле раст.

Бэрбанг незикъбу. У Владимир Вениаминович късэ дькър у бь Волга де ша дьбу, кô бе газьн бь сэда гэмиед чук у мэзын пышткърьбу, нэрм дькьшйа. Әве бь дэна чэм у шэw кәмеза хwэйэ даикда қәбул дькър. Сәр ве йәке сәрәке гэмие мара късәкә шмаәтейә кәвн гьли кър, дәрһәқа Волгае у чьрълчәме we-Камаеда.

«Дө чәм-Волга у Кама дькшйан, һәрдө жи
гьрав, һәрдө жи мэзын, һәрдө жи қәват. У һәрғав
дькэтьнә нөщәте, чька ке жь вана бьбә чәме
де, ке чьқьлчәм.—Авед мьн пьрьн, эз жь тә
қәваттьрьм, хөртъм у эзым чәме де,—Волгае
синге хвәйи хөрт дьвәрьманд у дьгот, —вәрә
тәви мьнбә у эзе, чава де, тә нәмезкьм у бәрбь
бәре бьбьм.—Ле Кама қайл нәдьбу:—Qөрә нәбә,
эз жь тә кемтьр қәват ниньм, һәла жь тә жи
дьрежтьрьм, тө вәрә тәви ава мьнбә у эзе
бьбьмә чәме де.

Нөщәте гәләк вәхт кьшанд, нөщәте бь қөрнә
кьшанд. К'отасне вана һәвра қәвләки һа гьредан:
Волгае диса бькшә, ле Кама гәрәке бькьшә
нава we у бьхәбьтә синге вейи қәват бьқәльшә
у кәнаре дьнера дәркәвә, әгәр эва йәка вәра
ль һәв һат, ви чахи әве бьбә чәме де, ле Вол-
га—чьқьлчәм. Әгәр һа, Волгае бьбә чәме де, ле
Кама—чьқьлчәм. Қәвл гьредаи бу, дьма шәда
бьбжерьн. Камае тәйре базе бьжарт, ле Волгае—
мәр. Камае жь тәйре базе тәвәқә кьр, кө әв
һьлкьшә сәре чне у жь вәдәре мезәкә, гава әв
бьрәвә нава Волгае у бьғһижә кәнаре майн, бь
қуртин әшарәтне бьде, кө вәдәда жь бьне аве
дәре у бьғһижә кәнаре пешбәр. Тәйре базе кьр
бьфьрә, ле ви чахи мәр кәтә орге:

—Әгәр әм вәрдө жи шәдәнә, готи әм һәрдө
жи тәвайи дина хвә бьднә ахьрийа нөщәте. Төе
жорда бьһери у бьбини, ле эз жь жерва тө
тыштәки набиньм. Мьн жи хвәра бьбә жоре.

—Пак,—тэйре базе цаил бу,—хвэ мьн бя-
линэ у эзе тэ һьлжъшиньмэ жоре.

Мэр хвэ тэйре базава аланд у эв фьри.
Һәшеда сәре мәрда нетәкә нәмаме пешда һат:
тэйре базе вәнә, чьмки тэйре базе чежьке we
харьбун, ле һна һәма әв дәм һатйә, гава дькара
һәйфе же һьлдә.

Камае бь зәрп авед Волгае дьқәлаштың,
һьфойи нава we дьбу у авед хвэ пешда дьбьр,
рьнд заньбу, кө һәма бьғһижә кәнәра дьне, тэйре
базе we бь қуртин әшарәтиә быде. Ле һәла әв
тәзә гьһиштыбу орта Волгае, мэр тэйре базе
вәда у әви жи кьрә қуртин. Камае жи тьре әв
әшарәтийа гәвкәтьнейә у әв гьһиштыә кәнәре
пешбәр, жь быне Волгае дәрте, ле гава дьбине,
кө һатйә һапандьне, зәрпа хвэ сьст дькә у иди
қәватата ви наче, кө пешда һәрә. Алтбуи у по-
сидә әв авед хвэ тәви аве Волгае дькә у wepa
тәваи бәрбь бәрә дькьшын. Ава, жь we роже
шунда жи әв дьбә чьқьлчәме Волга де».

ДЪЛЕ КӨВЕ

Шэв бу, шэвэрэш бу. Тэе быгота қэй әврә
әзминда шәр дькьрын, дькьрнә гөрин, бьруск
вәдьдан, кө минани шәмдана дәқиқәке дьнйа
рон дькьрын, we шунда диса дьбу шэвэрэш.
Селава баранейә гөр бь кәл жь бәрпала чие
бәржер дькьшийа у дькәтә Аракса де. Чәм жь
кәнәре хвә дәркәтьбу, пеле вийә гөр сәр рйа
хвә һәр тышт дьбьр, чь кө расти ви дьһат.

Нава ве һәйтәһола тәбийәтеда тәне синор-
хвәйкьре советие бун, кө әв чәтнайи бәнди тә
тәшти нәсаб нәдкьрьн, әбе баране сәр мьла,
һьшйар синоре вәлети зиарәти хвәй дкьрьн.

Барбанга сьбе незик дьбу. Бае шәбәзейи
гөр, кө жь чйае Такалтуе дьһат, әвред бара-
нейә гьран бәлакьр.

Сьфтә һә чед чиаед әрмәниайә көбар зәр
бун, паше тирьнщед тәвейә әвльнә ләрзок сәр
вана шәwq вәдан, ве шунда һеди-һеди говәка
тәвейә алав жь бьн әвред гәвр шульки.

Р'иа қәраха Араксейә чьванәра автокә мә-
рвьбьр бәрбь щие синорхвәйкьра дьчу. Веда си-

норхвэйкър бун, кө жь сэр ньдуд вэдьгэрийан. Жь ви али Араксе эскэрэки тьрка жь нььртка дитьне пе дурбине ль автое дьнһери.

Пәнше тэвейэ пэйати көше у шушке ве жь һелуна ве дэрхьстьбун. Кэва де шушк дабуна пэй хвэ у дьхвэст дэрбази завийа геньмэ пеш-бэрбэ, кө минани бэре пел дьда Ле эw һэла. ре дэрбаз нэбьбу, гава жь чване ньшкева авто-машина дэркэт. Автоажо, вэхта кэw дитьн, пера-пера авто да сэкнандьне у авто бь чьрин, чэнд гава дури кэва сэкьни. Синорхвэйкьра жь авгое банздан. Хоф кэтэ дьле кэва де. Эw эwqаси тьрсйа бу, кө хвэст бьфьрэ, һэла сэрда жи баске хвэ вэкьрын. Ле эw дэqa эwльн бу. Дэqa дьне, нава веда нэба де ньшиар бу, дьле де хэбэрда у эw щида сэкьни. Гава эше дит, кө мэрьва дора шушька гьртьнэ, дькьн бьгьрн, ле эw бь чивэ-чив ви али, ви али дьрэвьн, кэва де те бежи дин бу: пешийа автое минани мьришка шэржекьри дьпьрпьти, баскед хвэйэ сосьнйэ бэдэw эрде рахьстьбу, бэр льнге мэрьва дьшуль-ки у бь рэща вана дьнһери, те бежи һиви дькьр, дэст нэднэ шушькед ве.

Лейтенанте сэрэкэ Рубсов тьре щида бьбу кэвэр. Эwи дина хвэ дьда ве йэке, фькре хвэва чу гонде хвэ, сала 1942-а бир ани, гава автоа гестапоейэ рэш бэр дэре ван сэкьни у дө гестапойа бьре вий мэзын бь кэтан жь мал дэрхьстьн у авитнэ автоа доже. Oh, диа вийэ мэрум чь дькьр, минани ве тэйрэда бе зар-зъ-

ман пе синге хwэ риа автое дьгьрт у бона кӧре хwэ рэща дькър. Натэ бире, wэки чава запьте гестапое пе гӧлле шаба рэщатийа we да у бу нэлина де, эw эрде кэт. «Хере нэбиньн, мэрв-кожно!» эwe бэр мьрне готэ ван.

Р'убсов, wэхта жь биранине дэрбазбуйн сэр ньше хwэда нат, дит кӧ синорхwэйкърэки лула тьвьнге дьрежи кэwe кьрийэ.

— Бьсэкнэ, щьну, чь дьки, нэ ахьр эw дейэ!—Әwi кьрэ гази.

Бь әмре wi синорхwэйкьра шущьк бэрдан. Кэwa де щущьк данэ пэй хwэ у хwэ авитэ нав зэвйа геньм. Ле нэла нэгьштьбунэ зэвие, гава тэйре базей нэпак чэв тужкърьбун. нэwеда натэ кьвше у хwэ дьрежи кэwa кьр.

Тэдина тьвьнге нат у тэйре базе бенэфэс басквэдай эрде дьреж бу. Нэпаки тэрьби. Р'убсов автомат пашда да эскэрэки, паше автое сйар бу. Машинэ пешда чу. Кэw шуцкед хwэва кэтэ нава зэвйа геньм.

НАДО МАХМУДОВ

Н'бщэга ч'эма

у

д'ьле кэвэ

Р'едактор **Qачахе Мрад**

Ш'ьк'ьлк'еш **н. С. новханнис'ян**

Р'едакторе бэдэвэтие **В. В. Мазман'ян**

Р'едакторе техник'е **В. С. Абрахам'ян**

Коректор'е контрол **Лэг'ифе Ә'мэр.**

Г'эмбэ 801

Тираж 1000

Г'эслими нэшьрхане к'ьр'ьнэ 8/VI с. 1970

Бона чапк'ьр'ьне нат'йэ долк'ьр'ьне 18/XII с. 1970 ,

Бэлге чапк'ьр'ьне К'аг'эз 84×108^{1/32} Қимэт 3 к.

Бэлге мөнгөне 1,0, бэлге нэшьрэте 0,6

Нэшьрхана 1-е йа сэршерт'ийа сэнайа полиграфейэ Коми-
теа прессаейэ дэвлэте, р'эх, Совета министрэд р'еспубли-
ка Әрмэнистанейэ Советиейэ Сосиалистие.

ҶимэТ 3 к.

"Линия"